

Tasuta õigusabi osutamisest erivajadustega inimestele

Hille Raud

SA Õigusteenuste Büroo juhataja

Selle aasta aprillis täitus Eesti Puuetega Inimeste Kojal ja SA Õigusteenuste Bürool esimene tegevusaasta, kus üle Eesti on jagatud erivajadustega inimestele tasuta õigusabi. Tänu Justiitsministeeriumi rahastusele saame osutada sihtgrupikeskselt disainitud teenust, mis on kavandatud lahendama keskmise, raske ja sügava puudega isikute õigsmuresid. Peale esimest aastat on sobiv aeg anda väike ülevaade, kuidas on abi osutamine kulgenud.

Õigsmurede ring on ulatuslik

Juristid on valmis juhendama ja abistama peresuhetest tekkinud probleemide, näiteks laste ülalpidamis- või hoolduskohustuse mittetäitmisega seotud murede lahendamisel, elatise väljanõudmisel. 2017.a. rakendus täitemenetluseaegne elatisabi nõudmise võimalus. Sõltuvalt elatise suurusel kohtuotsuses, maksab riik kuni 100 eurot kuus (kui kohtuotsuses on elatis väiksem, siis kohtu poolt otsustatu). Oma last abistada on iga vanema kohustus. Kahju, et liiga sageli tuleb selleks kohtuotsuseks kulutada ja hiljem ka kohtutäituri poole pöörduda.

Juristi poole pööratakse võlgade, lepingute, tööalaste, eluaset ja sotsiaalteenuseid puudutavate küsimustega. 2018.a. algus on olnud täitemenetlusasjade rohke. Muudatused täitemenetluse seadustikus on toonud kaasa täiturite uusi praktikaid ja sellega seoses asjaajamismuresid väga viletsas sissetulekuolukorras erivajadustega isikutele. Täitemenetlus ei tähenda, et kohustusi ei tuleks täita. Seaduses on alles ka põhimõte, millisele sissetulekule ei saa sissenõuet pöörata. Kuid juurde on loodud 20% sissetuleku arestimise erand ja klausel, et sissetulekut ei arestita, kui see jääb alla kehtestatud toimetulekupiiri (140 eurot). Muudatus on põhjustanud alates veebruarist võlglastele ootamatuid 140 eurot kasutada jätmise sissenõudmisi. Täituri tegevuse kohta „protesteerimise“ tähtajad on väga lühikesed, kuna avaldus tuleb esitada kolme tööpäeva jooksul.

Esimene õigusabiaasta möödus töörohkest

Üle Eesti pöördus õigusteenusele 874 puudega isikut. Piirkondade esikolmikusse ja planeeritust aktiivsemad olid Harjumaa, Tartumaa ja Pärnumaa erivajadustega isikud. Aktiivsemad piirkonnad said nõustamisvõimalust juurde Hiiumaa, Võrumaa, Jõgevamaa, Järvamaa ja Raplamaa arvelt. ÕTB kliendiportfelli analüüsist nähtub, et enim oli klientide seas keskmise puudega isikud (52%), raske puudega kliente oli

38% ja sügava puudega abistatuid 10%. Puudespetsiifilist statistikat ÕTB ei kogu, kuna ei pea seda põhjendatuks ebaproportsionaalse isikuandmete töötlemise vaates.

Esimese aasta statistikale tuginedes iseloomustab õigusnõustamise teenust saanud „keskmist“ klienti: 47,4% on üksikud inimesed – majanduslik/sotsiaalne toimetulek enamasti keerulisem; 25- 49- aastaseid kliente on 40%, üle 55 aastaseid kliente on 41%; vene keelt kõnelevaid isikuid 40%.

Õigusemurede esikolmikusse kuuluvad perekonnaõigusega seotud teemad 44% juhtumitest, millest omakorda elatiseasju 40%, hooldusõigusemuresid 17%, lahutusi ja varajagamisi 29%. Teisel kohal on 31% pöördujatest muresid seoses võlasuhetega (kohustustega) ning kolmanda suurema teemana vajatakse 13% juhtumitel abi täiteasjade lahendamisel. 57% kliendijuhtumistest on pikemat koostööd nõudvad- õigusdokumentide koostamised, juhendamised, it-abi ning asjaajamine.

Otsi lahendusi esimesel võimalusel!

Juristid panevad südamele, et muredele tuleb asuda lahendusi otsima esimesel võimalusel! Erivajadustega isikud on oodatud õigusnõustamisteenust saama 15-s tõmbekeskuses, kus juristid on valmis vastu võtma keskmiselt üks kord kuus- seda ei ole liiga palju, kuid telefonid töötavad ÕTB-s kõikidel tööpäevadel, helistada ja asja joonelhoidmist saab alustada ikka.

Ja veel, alati nimetage, kui teile tundub, et teil on oma murega kiire, eriti kui tegevused on seotud kohtasjadega ja tähtajad on väga lühikesed!

Loodame, et 2018.a. saab olema murranguline aasta ning teenuse avastavad enda jaoks eelmise aasta vähemaktiivsed piirkonnad, et abivõimaluse info jõuab senisest enam raske ja sügava puudega kaasmaalasteni! Märgake, hoolige ja edastage info!

Soovime, et hädasolija teaks, et abi on helistamise kaugusel!

ÕTB telefonid on 53850005 ja 6015122

www.epikoda.ee/oigusnoustamine

www.otb.ee

Eesti Puuetega Inimeste Koda (EPIKoda) sõlmis Justiitsministeeriumiga koostöölepingu, millega kohustus osutama õigusnõustamise teenust 15-s nõustamiskohas üle Eesti (täpsema loetelu nõustamiskohtade osas leiab EPIKoja veebilehelt: www.epikoda.ee/oigusnoustamine). Õigusteenuse geograafiliselt ulatuslikum korraldamine toob kaasa võrdse kohtlemise

„saartest setuni ja lõunast põhjarannikuni“ ning on üks puuetega inimestele uuenenud õigusnõu tagamise eesmärke.